

Akár sci-fi...

A Stúdió '83 nemrégiben egész műsoridejét a krimi és a sci-fi „védelmére” fordította. Ríportjaiban azt bizonygatták e műfajok hívei és művelői, hogy kicsoda ostobaság valamiféle másodrendű irodalomra degradálni, pusztá tájékozatlanságból vagy éppen sznobériából a közkezdelt, széles körű olvasottságnak örvendő bűnügyi és tudományos-fantasztikus regényeket. Sorolták a „nagy embereket”, sőt, a nagy írókat, akik — úgymond — életük vége felé méla undorral utasították vissza az úgynevezett komoly irodalmat, s felszabadultak a krimi-olvasás gyönyörűségeinek.

Mindez igaz lehet, mert ahogyan létezik jó vers és rossz vers, nyilvánvalóan a krimi- és a sci-fi-irodalom világában is megkülönböztethetők jó és rossz művek. Nem annyira műfajok, mint inkább műértékek szem előtt tartásával értelmes tehát válogatni. Mindazonáltal sem a bűnügyi történetek, sem a fantasztikusak nem szorulnak manapság különösebb védelemre, és reklámra sem. Az emberek olvassák ezeket, ami egyáltalán nem baj. Gondunk akkor adódhat, ha csakis és kizárólag ezeket olvassák. (Az olvasásszociológiai vizsgálatok aggodalmaskodásra bőven okot adó számokkal mutatják, hogy egyre többen lesznek a csak krimi olvasók, meg akik csak egyetlen folyóiratot ismernek, a Galaktikát. S persze azok is, akik éveken keresztül egyetlen könyvet sem olvasnak végig.)

Mindezt azért bocsátom a szerdán vetített sci-firől való mondandóm elé, hogy ne legyen félreérthető: az **Egymilliárd évvel a világ vége előtt** című tévéjátékáról

jutott eszembe, milyen rosszul teszi a televízió, hogy nem készíti a mostanál jóval több fantasztikus játékot. Ismétlem, nem vagyok híve a mértéktelen sci-fi-fogyasztásnak. Mégis: minthogy tudjuk, tömegek igénylik a jövőbelátás kalandját, a tévét meg ostorozzák a több s jobb szórakoztató programért, elég-e érthetetlennek tűnik, miért oly csekély számúak e műfaj tévézión „átiratai”. Annál inkább, mert a tévének eszközei is lennének realizálni a fantasztikus írók vízióit, sajátos képi világukat. Még kevésbé indokolható az ódkodás olyan művek esetén, mint a szerdai, amely semmiféle különös technikát, trükköt nem igényelt, hiszen, mint bármely színdarabban, beszélgettek a szereplők — életük érthetetlen eseményeiről. A

Sztrugatszkij-kisregény, melyből a sci-fi jeles hazai művelője és istápolója, **Szentmihályi Szabó Péter** írta forgatókönyvet, a fantasztikus műveknek ahhoz a csoportjához tartozik, melyek nyíltan a jelenünk izgalmas problémáira keresnek választ. Ez a hosszú című opusz például az **emberi elme lehetőségeiről, a tudományos kutatás távlatairól moralizált,** optimista és pesszimista nézetek szembeállításával. Végül — a szükséges izgalomkeltés hatásától sem feledkezve meg — kiderítette, hogy egymilliárd évünk van még a kérdés eldöntésére, elég idő ahhoz, hogy a tudományos előrehaladás megszáloltjai „elszaporodjanak” és győzedelmeskedjenek. A konzekvenciáit tekintve kisse gyermekes tévéjátékot mégis érdemes volt **Félics Lászlónak** megrendezni, hiszen szórakoztató módon,

kellemesen, korrekten irányította figyelmünket olyan gondolatokra, amelyek fölött még moralizálni sem kár, amelyek érdemesek figyelmünkre.

Ugyanezen a napon (szerencsére más időpontban) ment a 2. műsorban a körzeti stúdió **Formakeresés** című riportfilmje. A Dél-Alföld iparművészeinek gondjairól szót a műsor (**Kun Zsuzsanna** rendezte, **Kléner György** fényképezte, **Tandí Lajos** írta, **Olajos Csongor** volt a riportter). Fordulatos, érdekes, izgalmas beszélgetések sorából állt, néhol akár egy krimi vagy mint egy sci-fi... Az országostól nem különösebben eltérő helyzetképet a szavakkal is jól bano iparművészek festették. Bizony nemigen látunk rózsaszíneket. Leginkább **Németh Éva** (szőnyeget készítő) kiállításokon csodálhattuk, de állítólag már áruházakban is megvásárolhatók) mondatai kopogtak kemény őszinteséggel arról, hogy miért luxus nálunk az izlés, miért az izléstelenek (mármint a rossz ízlésűek) a divatdiktátorok, s miért, hogy a főnöki dilettantizmus kivédhetetlen, következképpen fecsérlődik folyvást a szellemi tőkénk.

A körzeti stúdió „beszélgetős” műsorai újabban igen „tévészerűek”, mert gondolatgazdagok, érdekes és fontos témákról szólnak. Ez a mostani még a műsorkészítés következetességéről és koncepciózusságáról is tanúskodik hiszen megelőzte két másik adás, a naiv művészetről és a régió művészeteiről szólók. Ilyenformán nagyjából föltérképezték a Dél-Alföld képző- és iparművészeti életét.

Sulyok Erzsébet

SZEGEI ÜNNEPI HETEK

Pedagógiai Nyári Egyetem az MTA újszegedi biológiai központjában. Megnyitó ma délelőtt 9 órakor. Előadások A magyar

neveléstudomány helyzetéről és feladatairól 10 órától.

Schéner Mihály festményei és szobrai Újszegeden, a November 7. Művelődési Házban, augusztus 10-ig. A kiállítást ma este 7 órakor nyitja meg Dér Endre író.

Vankóné Dudás Juli népművész kiállítása a Juhász Gyula Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Szilvitszky Margit textilművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ B galériájában, július 31-ig.

Ország Lili emlékkiállítás a Bartók Béla Művelődési Központ nagyeremében, augusztus 2-ig.

Mónus Sándor fazekas, népi iparművésznek, a népművészet mesterének mun-

kái a SZOTE Dóm téri oktatási intézetében, július 27-ig.

Az Opteam tervezőcsoport és Scholtz Imre belsőépítész kiállítása a Gulácsy-teremben, július 23-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai: Ember és környezete; Rippl-Rónay József alkotásai; Lucs-képgyűjtemény; Hunok, avatok, magyarok; Buday György-szoba; Csongrád megyei parasztbútorok és -viseletek; Csongrád megye gyógyszerészetének múltjából.

Szeged múltja, jelene, jövője — város történeti kiállítás a várkertben.

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, Szeged-Tápe, Vártó u. 4.

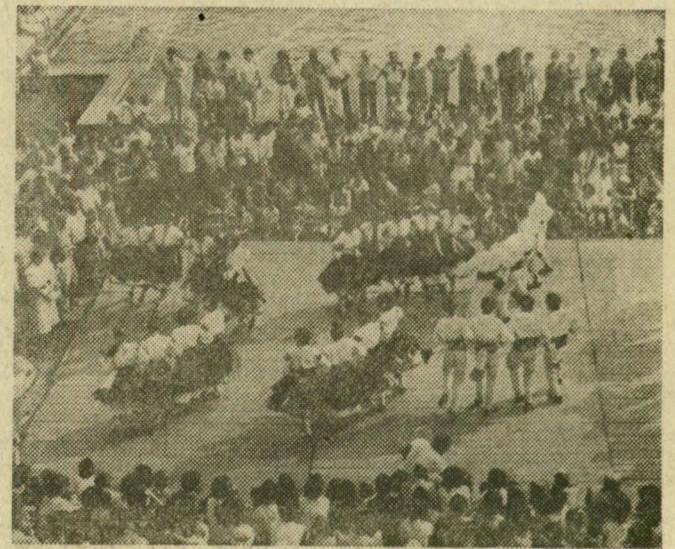
Néptánc krónika

Befejeződtek a folklórbemutatók

A közönségdíj átadásával vasárnap befejeződött az idei néptáncfesztivál folklórestjeinek sora. Az első, a pénteki bemutató szereplői közül a szovjet vendégek a **Baskir Nemzeti Táncgyűjtemes** szerezte meg a közönségdíjat a faragott tükröt. A második estén a **perniki Bányász Táncgyűjtemes**, a fesztivál bolgár résztvevői kapták a legtöbb szavazatot, a vasárnapi bemutatón pedig a **lódzi Poltex együttes** tetszett legjobban a nézőknek. A fesztivál folklórbemutatóin versenyző három magyar együttesre külön szavazott a közönség: a **Vasas**, a **Kohász és a Bihari együttes** közül kellett választani — s a **Bihari** kiválasztott.

Az idei fesztiválon alighanem a legmaradandóbb eleményt adta a nézőknek a HVDSZ Bihari János Táncgyűjtemes. Jól ismerjük már **Novák Ferenc** kitűnő csapatát hiszen a kezdetektől rendszeresen, sikerrel szerepelnek a szegedi találkozón. melynek minden létező kiüntetését megnyerték eddig, a közönségdíjtól a nagydíjig. Ám — szerencsére — nem ülnek a babérokon. Igaz, a csoport ugyancsak megfiatalodott, s a mostani táncosok nyilván új sikerekre vágyanak. Mindenesetre tény: **folklórműsorok változatlanul igen értékes előadismódjuk magas színvonalú.** Foltin Jolán és Novák Ferenc koreográfiáit mutatták be vasárnap, a fesztivál újszegedi estjeinek méltó zárásaként. A gondtal szerkesztett, változatos programban a magyar néptánciskola és „pedagógia” összes erényei és értékei csillogtak. A koreográfiák a hagyományhűség és a táncalkotói szuverenitás sikeres egyvetetési lehetőségeiről tettek bizonyosságot, az előadasmód pedig stílusismeretről, a táncnyelv kiváló elsajátításáról, a korszerű színpadi hatáskeltés eszközeinek jó érzékű használatáról. **Simai Edit** és **Szögi Csaba** párosa az **Ugrós** című Foltin-műben „fölléptette” a jó ízü humor, amit ezen a fesztiválon az utolsó pillanatig nélkülöztünk. A Rábaközi dúsa, a Novák-koreográfia hibátlan és fölzsabadult, a tánc örömet sugárzó előadása — ez a fesztiválfinálé — sokáig emlékezetes marad.

Még egy szó a másik hazai együttesről, a **dunaújvárosiakról.** Azok a szegedi

Bolgár nemzeti táncok a múzeum előtt

A közönségdíjas hazai együttes: a Bihari

nézők, akik most ismerkedtek velük, kellemes meglepetéssel vehették tudomásul: a **legjobbakk mellé sorakozott föl a 20 éve működő együttes.** Vezetőik, **Neuwirth Annamária** és **Szögi Csaba**, úgy tűnik, kitűnő munkát végeztek.

A két utolsó újszegedi est külföldi szereplői közül az isztambuli **Dernegi Táncgyűjtemes** érdekes kuriozitásokat, a bolgár **Bányász Táncgyűjtemes** a köztudottan gazdag folklórvagyából igen jó színvonalon előadott sokrétűt adott a közönségnek. Bár a bulgáriai vendégek teljesítménye kívánkozik az élre, a két estén kellemes, **korrekt bemutatókat láttunk a csehszlovákiak, az NDK-beli, a francia és a lengyel csoporttól is.**

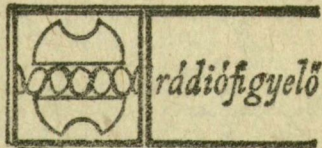
A három folklórnapon a színpadi bemutatók után **hangulatos barátságos estek voltak a Vigadóban.** E hajnalokig tartó táncéjszaki mulatságok egyszerű alkalmak a táncnyelven való megértési nehézségek nélküli népek közötti „beszélgetésre”. A fölzsabadult táncoló fiatalokat névze az a benyomása támadt az embernek, hogy alighanem a **Vigadó-**

beli esteken valószínűleg igazán a fesztivál szép célját, Örömmel láttuk, hogy a **vendéglátó három szegedi együttes tagjai a színpadon is, a Vigadó-beli játékos-hallgatólagos táncvetelőkben is derekasan helytálltak, emelték a szegedi néptánc kultúra rangját.**

A **Hequen-völgyön lakodalom** című kétrészes táncjáték 23-i szabadterji bemutatójára természetesen régóta készülődnek a hazai együttesek. A fesztivál külföldi résztvevői is bekapcsolódtak már a munkába, de valamennyi szereplő táncosaj tegnap, hétfőn próbált először **Novák Ferenc** rendező-koreográfus. Ma, kedden este és csütörtökön a nagyszínpadon, a dóm előtt folytatták a munkát. Közben, szerdán, a külföldiek Csongrád megyei szerepléseket benyolítanak le pénteken pedig más megvélkebe is elöngatnak. Szombaton délután lesz még egy nemzeti nap, tánc a múzeumnál és az Árpád téren. Este: **Hequen-völgyön lakodalom,** 800 táncossal, a dóm színpadon.

S. E.

Emberi dolgok és fájdalmak

James Jones írta a **Most és mindörökké**ben, hogy a fizikai fájdalom olyan, mint a hideg víz: az ember, amikor először beledugja a kezét vagy a lábát, elviselhetetlennek érzi, ám rájön, meg kell merülni benne, elszántan és könyörtelenül. S rövid idő múltán már nem is annyira rettenetes. (Relatív persze.) **Emberi dolog.** A fizikai fájdalom, tudjuk, önmagában hordozza igazolását. Oncél tehát, s a gyötrelmet, a kint elviselni nemcsak embert próbáló önfegyelmet mérő, keménységet minősítő feladat, de egyben talán a legszebb harci földalvány is azoknak, akik arra tették esküt, hogy legjobb tudásuk szerint enyhítések emberi fajtánk szenvedéseit.

Az ötvenéves férfinak két évig annyira fájt a keze és a lába, mintha égett volna. Sem járni, sem aludni nem tudott már. s...már ki volt nézve a fa, amire fölakasztom magam”. Egy nő 86 kilóról 52-re fogyott, még akkor is zokog, amikor fájdalmait a mikrofonba fölidézi. Nyolcvanevű éves öregember reszketeg hangon meséli, sok mindent kibírt életében, de az a mell- és hátfájdalom... Ki ne ismerne a helyzetet, akár csak mondjuk, egy „egyszerű”, ám borzalmaságában szinte semmihez sem mérhető fogfájás ürügyén: illetékes helyen jó esetben megnyugtató szavak, némi, ugyan-csak átmenetien ható fájdalomcsillapító — az ember pedig örökkévalóságnak érzi gyötrelmét. **Emberi dolog.** Azután a múlt héten, kedden este a Kossuth adón a jól ismert orvosi-tudományos műsorkészítő, **Eke Károly** szerkesztésével és veze-

tésével elhangzott egy műsor. **Tudomány és gyakorlat** volt a címe — és Szegeden készült. Másfél évtizedes kutatás eredményeként a SZOTE anatómiai intézetében és az ideg- és elmekörtányi klinikán **dr. Csillik Bertalan** professzor, **dr. Knyhár Erzsébet**, **dr. Szűcs Áttila** és **dr. Szilárd János** (a műsor szakértői is egyben) beszámoltak arról: rájöttek, hogy bizonyos anyagok megszűntetik a központi idegrendszer fájdalomérzetét, megakadályozzák a gerincvelőben az idegsejtek felé haladást, úgynevezett axonáramlást. Az anyagot a börtön kezeltül nem injekcióval, hanem egy igen egyszerű, fájdalommentes eljárással juttatják a szervezetbe, s eddig 150 betegnél volt tapasztalható meglepően jó eredmény. Megszűnt a csanyteleki körzeti orvos is, mondván, természetesen a körzetekben is fel akarják használni ezt az új anyagot. **Csillik** professzor beszélt a fizikai fájdalom két alaptípusáról, továbbá, hogy óriási nemzetközi együttműködéssel, illetve a szegedi társintézetek maximális segítségével jött létre ez a — tegyük hozzá, sürgősen! — **szenczácós szegedi** kutatási eredmény.

Mondhatnánk, a részletek voltaképpen nem túl érdekesek, ráadásul terjedelmi akadályok is szerepet játszanak. Mégszem árt tudni: ezek az emberek gyakran napi 16 órát dolgoztak. Mostanság pedig Indiából, dúsgazdag maharadszától kaptak levelet, mint a mesében, ki könyörög, jöjjenek hozzák, pénz nem számít. „Egyelőre kapacitás hiányában nincs mód arra, hogy

szélesebb körben terjesszük az új eljárást.” **Dr. Szilárd János** azt mondta, ez az eredmény talán-talán megérdemelné, hogy megfelelő körülmények között folytatás a kísérleteket, tökéletesítvén a gyógymódot. Jelenleg a klinika szövettani laboratóriumának előterében, az alagsorban juthatnak hozzá — persze, nem csodaszerről van szó, tehát nem mindenki, mindenféle fájdalommal — a szerencsések ahhoz, ami a legtöbb, amit boldogságban az orvosi hivatalos nemessége az embernek adhat.

Nem e sorok írójának földadata megállapítani, milyen stádiumban van jelenleg a dolog, s mekkora előrelépés született — büszkén mondhatjuk: éppen Szegeden! — az emberi szenvedések köztetésében. A nagy dolgok sorsa ismerjük, gyakran szinte szükségszerűen fenti, kommentárt egyáltalán nem kívánó anomáliák, kal is terhet. Ez is emberi dolog, akárcsak a fizikai fájdalom annak elviselése és megszüntetése. Csak éppen egy kissé másféle előjellel. És másfajta fájdalmat okozva.

Domonkos László

Új fászekelző

Új, hatásos fászekelző anyag gyártását kezdték meg a celldömlői Sághegy-alja Termelőszövetkezetben. A Cellsect cídd néven forgalomba kerülő vegyszer egy szerré rovar- és gombaölő, a fa kergének rétegeiben is

elpusztítja a lárvákat. A növényvédő szer egyik változata — a Cellsect vad — vadriasztó is tartalmaz. Fialtal ültetvények, fák ágainak és törzsének kezelésére, vadragás elleni védelmére szolgál.